

Verenigingen en overheidsopdrachten

Maart 2016

Aanleiding

De wetgeving op de overheidsopdrachten is de omzetting van Europese richtlijnen terzake die erop gericht zijn om maximaal de vrije concurrentie te laten spelen. Deze wetgeving zorgt mee voor de nodige transparantie over wat met overheidsgeld gebeurt. Dat is belangrijk want jaarlijks worden in België tienduizenden overheidsopdrachten uitgeschreven, in totaal (werken, leveringen, diensten) goed voor 16% van het BNP.

Maar de wetgeving blijkt een serieuze impact te hebben op verenigingen in Vlaanderen. Elke vereniging met rechtspersoonlijkheid¹ die voor meer dan de helft overheidsmiddelen ontvangt, wordt beschouwd als een instantie die moet voldoen aan de regels voor overheidsopdrachten.

‘de Verenigde Verenigingen’ bekampte de afgelopen jaren dit te brede toepassingsgebied, maar stelt vast dat de nieuwe Europese richtlijn (*2014/24) dit toepassingsgebied bevestigt.

België moet de nieuwe Europese richtlijnen nu omzetten in Belgische wetgeving. **Momenteel ligt er een wetsontwerp klaar, dat ingediend werd in de Kamer. Het wordt er binnenkort besproken in de Commissie Financiën en Begroting. Het wetsontwerp lijkt een stap in de goede richting om de administratieve overlast voor verenigingen te verminderen, máár biedt geenszins een fundamentele oplossing.**

Die fundamentele oplossing ligt nochtans voor de hand en werd recentelijk succesvol geïmplementeerd in Nederland, Frankrijk en Portugal. Het brengt opnieuw redelijkheid in dit dossier, sluit aan bij de bepalingen in het federaal regeerakkoord én alle betrokkenen zijn ermee gebaat. Voor KMO's en andere kleinere bedrijven die willen inschrijven op kleinere opdrachten, betekent het daarenboven een gigantische lastenverlaging.

Argumentatie

In het wetsontwerp (artikel 91) wordt de grens van 8500 euro (excl. BTW) (die actueel toelaat opdrachten te plaatsen op aanvaarde factuur volgens een onderhandelingsprocedure zonder bekendmaking) opgetrokken naar 30.000 euro. Dit betekent dat opdrachten onder de 30.000euro met ‘aanvaarde factuur’ kunnen gesloten worden, wat als gevolg heeft dat tot dit bedrag opdrachten mondeling geplaatst kunnen worden.

Dit is een stap vooruit. De opstellers van de wet doen hiermee een geste, waartoe ook vrij grote politieke bereidheid was. Maar die politieke bereidheid is momenteel verkeerd geïmplementeerd in het wetsontwerp. En daar zit de grote adder: cruciaal is namelijk dat er geen vrijstelling van het raadplegen van de mededinging expliciet bepaald wordt. De rechtszekerheid is niet toegenomen,

¹ Voor zover deze organisatie is opgericht met het specifieke doel te voorzien in behoeften van algemeen belang die niet van industriële of commerciële aard zijn. En dit laatste is bijna altijd het geval. De organisatie wordt dan als een "functioneel publiekrechtelijke instelling" beschouwd in de zin van de wetgeving overheidsopdrachten

omdat op de betrokken opdrachten in het wetsontwerp de Verdragsbeginselen van toepassing blijven. Uit deze beginselen is evenwel de verplichting tot mededinging door de rechtspraak afgeleid. **Dat impliceert dat, indien de wetgever de verenigingen niet expliciet ontslaat van deze verplichting, een vereniging juridisch toch verplicht blijft om de mededinging te laten spelen.** Als er een klacht komt van een ondernemer, zal de vereniging toch (schriftelijk en gedocumenteerd) moeten aantonen dat ze meerdere offertes gevraagd heeft en motiveren waarom ze een bepaalde keuze gemaakt heeft, ook al omdat in de praktijk zelfs voor dergelijke bescheiden bedragen, niemand een louter mondelinge procedure zal voeren. We willen het 'goede huisvaderprincipe' dat verenigingen hanteren, stimuleren, maar tegelijk de juridisering voorkomen die voortvloeit uit de verplichte mededinging.

Daarenboven zijn er zeer recente, goede, buitenlandse voorbeelden van omzettingen van de Europese richtlijnen waarin wél onder bepaalde drempels expliciet een vrijstelling van mededinging bepaald wordt. In Nederland en Frankrijk bijvoorbeeld, maar ook in Portugal. Het is dus perfect mogelijk, en geenszins in tegenspraak met het Europees verdrag of het gelijkheidsbeginsel bv om een dergelijke expliciete vrijstelling van het vragen van meerdere offertes in de wetgeving in te bouwen met voldoende garanties tegen extreme vriendjespolitiek. In die landen heeft men de absurditeit ingezien van het nodeloos laten spelen van mededinging. In Nederland wordt officieel letterlijk de term 'bagatelopdrachten' gehanteerd (voor diensten tot 33.000euro; voor werken tot maar liefst 150.000euro). Op die manier brengen deze landen opnieuw een zekere redelijkheid en proportionaliteit in het omgaan met overheidsopdrachten.

Het Belgisch wetsontwerp doet dit momenteel dus helaas niet.

Tot slot: het is overduidelijk dat minder offertes moeten vragen (aan verenigingskant) en minder offertes moeten opmaken (aan ondernemerskant), leidt tot een enorme lastenverlaging, zeker bij KMO's die daar proportioneel veel tijd insteken voor wat ze eruit halen. We verwijzen graag naar een artikel dat dit haarfijn uitlegt: <http://public-proc-mgmt.be/data/documents/De-toegang-van-de-KMO-deel-1.pdf>

We pleiten dus voor een **aanpassing van artikel 91 van het wetsontwerp, in lijn met, maar minder verregaand dan de bepalingen in Frankrijk en Nederland.** Het invoeren van de vrijstelling van de mededinging voor opdrachten van beperkte economische betekenis is dus **een maatregel die winst oplevert voor zowel (KMO)bedrijven, lokale besturen, non-profitactoren én verenigingen. Die winst is zowel economisch en maatschappelijk.** Alle actoren in België willen minder nutteloze administratieve lasten. Het federaal regeerakkoord wil dit ook. Een kleine aanpassing van artikel 91 kan daarin een doorbraak zijn.

[De puntjes op de i](#)

Deze aanpassing is niet van die aard dat dan alles kan of dat ondoordacht handelen zou worden aangemoedigd. Zo kan men perfect de opdrachten bedoeld in dit artikel boven de geïmagineerde drempel van 30.000 euro of zelfs 17.000 euro onderwerpen aan de formele motiveringsverplichting via de wet op informatie en motivering. Deze **formele motivering** laat toe aan de controleorganen (financieel beheerder, externe audit, interne controle, IF in een controle a posteriori,) of zelfs de bevoegde rechter om te toetsen of aan de diverse voorwaarden gesteld door de wetgeving voldaan is, met name ondermeer:

- of de ramingsregels gerespecteerd worden;
- wat dan de redenen waren die geleid hebben tot de keuze van de betrokken ondernemer (bijvoorbeeld zoals blijkt uit de proces-verbalen van oplevering tot volle tevredenheid uitgevoerde werken in een voorafgaande periode);
- of de toetsing bij het prijsonderzoek van de voorwaarden wel degelijk leidt tot de conclusie dat de voorwaarden marktconform zijn.

Ook is het zo dat de ramingsregels, zoals bepaald door de Koning, van toepassing zijn. Die hebben tot gevolg dat **niet systematisch aan dezelfde ondernemer kan worden toegewezen**.

Vermits de betrokken drempels nu in de wet opgenomen zijn - dit in tegenstelling tot vroeger toen ze waren opgenomen in de koninklijke besluiten – en het niet te verwachten is dat er in de nabije toekomst een nieuwe wetgeving komt, is het beter de koning toe te laten de betrokken drempels aan te passen in functie van de inflatie na periodes van vijf jaar.

Voor de bijzondere sectoren kan een gelijkaardige bepaling worden ingevoerd met dien verstande dat de drempelwaarden dan wel dezelfde kunnen zijn.

Voorstel amendement

Hoofdstuk 7 – Overheidsopdrachten van beperkte waarde

De overheidsopdrachten waarvan de geraamde waarde lager is dan 30.000 euro zijn uitsluitend onderworpen aan :

- 1° de bepalingen van titel 1, met uitzondering van de artikelen 12 en 14 ;
- 2° de bepalingen inzake het personeel en materieel toepassingsgebied bedoeld in hoofdstuk 1 van titel 2.

Deze opdrachten kunnen tot stand komen via een aanvaarde factuur.

vervangen door:

Hoofdstuk 7 – Overheidsopdrachten van geringe betekenis

Art. 91. De overheidsopdrachten waarvan de geraamde waarde lager is dan 30.000 euro voor opdrachten voor leveringen of voor diensten en lager is dan 90.000 euro voor opdrachten voor werken kunnen geplaatst worden tegen marktconforme voorwaarden via onderhandelingsprocedure zonder bekendmaking zonder in mededingingstelling. Ze zijn uitsluitend onderworpen aan :

- 1° de bepalingen van titel 1, met uitzondering van de artikelen 12 en 14 ;
- 2° de bepalingen inzake het personeel en materieel toepassingsgebied bedoeld in hoofdstuk 1 van titel 2 en dit artikel 91;
- 3° de door de Koning in uitvoering van artikel 16 bepaalde regels in verband met de raming van de opdracht.

De opdrachten met een geraamde waarde lager dan 30.000** euro kunnen tot stand komen via een aanvaarde factuur.

Boven deze drempels en voor zover de drempel voor Europese bekendmaking niet wordt bereikt, kan de aanbestedende overheid beslissen dat een overheidsopdracht eveneens wordt geplaatst volgens de regels bepaald in lid 1 wanneer de mededinging kennelijk onnuttig is, met name omwille van het voorwerp van de opdracht, het bedrag of ook de graad van mededinging in de betrokken sector. De aanbestedende overheid houdt bij haar beoordeling ondermeer rekening met de omvang van de opdracht, de transactiekosten voor de inschrijvers en de aanbestedende overheden, de omschakelingskosten, het aantal potentiële inschrijvers, het gewenste eindresultaat, de complexiteit van de opdracht, het type van de opdracht en het karakter van de markt.

De Koning kan elke vijf jaar de in lid 1 vermelde bedragen herzien in functie van de inflatie.

**** compromisvoorstel:** In het amendement "De opdrachten met een geraamde waarde lager dan 30.000 euro kunnen tot stand komen via een aanvaarde factuur" vervangen door "De opdrachten met een geraamde waarde lager dan 17.000 euro kunnen tot stand komen via een aanvaarde factuur"

'de Verenigde Verenigingen' is de spreekbuis van het middenveld in Vlaanderen en Brussel. Het netwerk bestaat uit 11.11.11, de Vlaamse vakbonden, beweging.net, Bond Beter Leefmilieu, Minderhedenforum, Federatie sociaal-cultureel werk (FOV), Forum voor Amateurkunsten, Gezinsbond, Christelijke Mutualiteit, Socialistische Mutualiteit, Vlaamse Jeugdraad, Netwerk tegen Armoede, Vlaamse Sportfederatie en honderden andere organisaties.